

APRENDRE TOTA LA VIDA. BREU ANÀLISI DE LA LLEI D'EDUCACIÓ D'ADULTS

Eduard Riudavets i Florit

Diputat del PSM-Entesa Nacionalista

El mes de maig del 2003 els electors donaren per finalitzada l'experiència d'un govern progressista a les Illes Balears i retornaren el poder al Partit Popular que ja l'havia ostentat des de l'inici de l'autonomia. Si qualche cosa ha caracteritzat aquest darrer període de tres anys, pel que fa l'administració educativa, és la manca absoluta de diàleg, el fre a qualsevol mena de participació i la posada en marxa de mesures unilaterals que han generat un fort rebuig. A la vista d'aquest panorama pot ser ha sorprès l'aprovació, amb un ampli consens entre totes les forces polítiques, de la Llei d'Educació i Formació Permanent de Persones Adultes. Tal volta llavors hauríem de deduir allò que qualsevol regla té la seva excepció. Si més no, és convenient analitzar, idò, com s'ha pogut arribar a aquesta situació que podríem qualificar de satisfactòria.

En primer lloc cal tenir ben clar que la Llei d'Educació i Formació Permanent de Persones Adultes no és una proposta que neixi de l'actual administració educativa. De fet és una vella reivindicació del sector que fou assumida per l'anterior govern i donà com a resultat l'elaboració d'un projecte de llei que només la convocatòria d'eleccions impedí que fos tramitat al Parlament. Si més no, però, hem de reconèixer el bon sentit del govern actual que es basà essencialment en aquest projecte anterior a l'hora de redactar la seva proposta. En aquesta mateixa línia s'assumiren moltes de les aportacions plantejades per associacions d'ensenyament d'adults i sindicats en el pas del projecte de llei pel Consell Escolar de les Illes Balears, i finalment un bon grapat de les esmenes presentades pels grups polítics de l'oposició foren acceptades al llarg dels treballs parlamentaris.

"...l'alumnat menor que s'incorpora a l'ensenyament d'adults sense cap mena de motivació personal i que, per tant, distorsiona la tasca docent."

Sigui com sigui, la realitat és que aquesta Llei és ara per ara l'únic exemple de normativa aprovada amb un ampli suport parlamentari i amb consens social des que el conseller Fiol assumí les seves responsabilitats en educació. Així i tot no és íntegrament la Llei que haguéssim desitjat i en alguns aspectes, sens dubte és clarament millorable.

Intentaré llavors, al llarg d'aquest article, analitzar els aspectes positius de la Llei i posar alhora en evidència les mancances que des de la nostra posició hi podem observar.

El fet mateix de l'existència d'una legislació que ordena aquesta etapa educativa i n'empara els seus trets característics ens mereix evidentment una valoració positiva. Però acte seguit hem d'assenyalar un punt que dilueix en bona part la bondat de la Llei i que va ser objecte d'una esmena que no fou acceptada pel Partit Popular. Em referesc concretament a l'article que defineix el propi ensenyament de

persones adultes. A la Llei aprovada hi apareix el següent redactat en referència al seu objecte:

"[...] tenen com a finalitat oferir a les persones adultes residents a les Illes Balears que han superat l'edat màxima d'escolarització obligatòria, un cop esgotades totes les possibilitats de permanència que permet la normativa vigent, l'accés a diferents programes formatius que els permetin ampliar les seves competències..."

Des del nostre punt de vista, aquesta formulació -si bé més restrictiva que d'altres anteriors- no soluciona una de les problemàtiques fonamentals existents en aquesta etapa educativa: l'alumnat menor que s'incorpora a l'ensenyament d'adults sense cap mena de motivació personal i que, per tant, distorsiona la tasca docent.

De fet el redactat alternatiu que proposàrem i no fou acceptat deia així:

*"[...] tenen com a finalitat oferir als residents a les Illes Balears, **majors de 18 anys**, l'accés a diferents programes formatius..."*

Així mateix fixaven les excepcions a aquesta norma general, que havien de ser suficientment justificades i

que en tot cas necessitaven autorització específica del Consell de l'Educació i Formació Permanent de Persones Adultes.

Assenyalada llavors la nostra principal discrepància amb el redactat de la Llei, passem ara a analitzar-ne les seves virtuts. En aquest sentit potser una de les característiques més positives que hi observem és el caràcter transversal que l'informa. La Llei preveu la coordinació entre les diverses activitats formatives que desenvolupen els distints departaments del Govern. Aquesta coordinació, absolutament necessària per evitar la dispersió d'actuacions, serà, això sí, factible si en el desenvolupament reglamentari es concreta a bastament i no només resta com una declaració de bones intencions. Així i tot la filosofia que en aquest sentit impregna la Llei és un element força positiu.

Com també hem de considerar positiu que, via esmena, s'introduís a la Llei el següent article:

*"Els programes d'ensenyament que permetin adquirir i actualitzar l'educació bàsica de persones adultes, s'impartiran **exclusivament** en centres i amb actuacions específiques per a l'educació de persones adultes"*

"Al nostre parer la Comissió es reserva excessives prerrogatives mentre al Consell sols li pertocuen funcions d'assessorament."

Per primera vegada l'àmbit d'actuació dels centres d'adults queda clarament delimitat. Només els programes que facilitin l'obtenció de titulacions de batxillerat i formació professional específica resten compartits entre els centres d'educació d'adults i els instituts d'educació secundària. La resta de programes s'atribueixen en exclusivitat als centres específics d'educació per a adults.

En un altre ordre de coses, les vies de participació que s'estableixen a la Llei són, a grans trets, bàsicament correctes. Es crea la Comissió d'Educació i Formació Permanent amb una composició majoritària de representants de diverses direccions generals del Govern, i el Consell de l'Educació i Formació de Persones Adultes format, almenys en un cinquanta per cent, per representants de la comunitat educativa i on, a partir d'esmenes, s'assegurà la participació d'un director de

centre d'adults de cada una de les Illes. La nostra principal discrepància respecte a aquest punt fa referència a les atribucions que s'atorguen a un i altre òrgan col·legiat. Al nostre parer la Comissió es reserva excessives prerrogatives mentre al Consell sols li pertocuen funcions d'assessorament. Les esmenes que pretenien augmentar la capacitat decisòria del Consell, veritable òrgan de participació de la comunitat educativa, en detriment de la Comissió de composició governamental, foren rebutjades en la seva totalitat. Aquesta és llavors una altra de les mancances que s'observen a l'articulat de la Llei.

Tot seguint, llavors, amb aquest breu repàs de la Llei d'Educació i Formació Permanent de Persones Adultes, passem a parlar d'un altre tema sensible que es resol satisfactòriament: el finançament. És força satisfactori, al nostre entendre, que s'inclouï a la Llei un títol específic dedicat al finançament de l'educació d'adults on s'incorpora el següent compromís:

"L'Administració pública de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears amb la col·laboració de les altres institucions públiques i d'entitats privades, independentment que aquesta es faci efectiva, garantirà el finançament per a la consecució dels fins, principis i objectius prevists en aquesta llei..."

Naturalment l'efectivitat d'aquest compromís depèn de la concreció que se'n doni en el desenvolupament reglamentari i en última instància de les partides que s'hi destinin en els pressupostos generals de la

Comunitat Autònoma però, si més no, el finançament ha deixat de ser una mesura discrecional per convertir-se en una obligació fixada per llei.

Així mateix considerem molt important que al text de la Llei s'incorporés l'esmena del nostre grup parlamentari que garanteix, en la mesura del que és possible, que els centres d'adults comptin amb el personal suficient per a poder realitzar tutories individualitzades i atendre abastament l'atenció a la diversitat que fixa el novè article de la Llei. De fet aquesta és una antiga demanda dels centres d'adults que veien com la manca de personal docent els impossibilitava la pràctica adequada de la necessària funció tutorial, així com l'atenció especialitzada a les problemàtiques que genera la diversitat dins els centres educatius. Així el redactat final d'aquest article resta així:

"...la concepció d'una veritable educació permanent, una educació que respongui a la idea d'aprendre tota la vida."

"Els centres d'educació de persones adultes del Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears comptaran amb la plantilla que es determini i que, en tot cas, serà suficient per portar a terme els programes educatius i exercir la funció tutorial individualitzada, tot comptant amb els especialistes necessaris per acomplir el que estableix l'article 9.2 d'aquesta llei."

Pot ser per acabar aquest repàs cal assenyalar que la Llei inclou una exhaustiva llista dels programes educatius que han de desenvolupar els centres d'educació de persones adultes, estableix prioritats, fixa compromisos de desenvolupament reglamentari i incorpora, també a través d'esmenes, el compromís de mantenir mecanismes de detecció i actualització periòdica de les necessitats formatives de la població de les Illes Balears.

En definitiva, podríem definir la Llei com un intent satisfactori de regular, potenciar i estructurar l'ensenyament d'adults i que, malgrat les mancances assenyalades, pot donar resposta positiva a les necessitats educatives que suposa la concepció d'una veritable educació permanent, una educació que respongui a la idea d'aprendre tota la vida. □